

DE RECENTE LITERATUUR IN SKANDINAVIË, 1960-1985

De Skandinavistendagen in Gent

Alex Bolckmans

De jaarlijkse Skandinavistendagen 1985 grepen plaats te Gent van 18 tot 20 maart 1985 in de Kapittelzaal van het Pand, het gerestaureerde oude klooster, waar in de 16e eeuw ook de voorganger van de Rijksuniversiteit Gent huisde, de Calvinistische universiteit die maar een kort leven was beschoren.

Als onderwerp was gekozen *De recente literatuur in Skandinavië, 1960-1985*. Vertegenwoordigers uit Denemarken, Noorwegen en Zweden werden uitgenodigd: de critici Erik Skyum-Nielsen en Rolf Brandrud en de auteur Jan Myrdal. Een poging om ook een vrouwelijke stem aan het woord te laten, was mislukt, daar Dorit Willumsen die werd aangezocht, nogal laattijdig belet moest geven.

De keuze bleek zeer gelukkig wegens het verschillende temperament der sprekers en niet in het minst wegens de onorthodoxe en zeer persoonlijke aanpak van het onderwerp door Jan Myrdal. Hij gaf namelijk niet zozeer een overzicht van de recente literatuur in Zweden, als wel een persoonlijk gekleurde visie op de literaire institutie in Zweden. Zijn uiteenzetting was een aanklacht tegen de bureaucratisering van de literatuur. Als voorbeeld van het vertekenende effect daarvan noemt hij zijn eigen werken. Om het verstikkende effect duidelijk te maken citeert hij de voorbeelden van twee "onbekende" auteurs, A. Gunnar Bergman en Per Meurling. En om het dodende academisme te illustreren gebruikt hij het voorbeeld van Vilhelm Moberg, een echt volks auteur. Daarom heet zijn bijdrage dan ook "Folkhemmets ord. Anteckningar kring den svenska litterära scenen."

De Noorse criticus Rolf Brandrud gaf zijn spreekbeurt als titel mee: "Norsk litteratur 1960-1985: Romantikkens krampetrekninger". De rode draad doorheen de Noorse literatuur van 1960 tot 1985 vindt Brandrud in de ontwikkeling van een zwak modernisme tijdens de jaren 1960 over een romantische parenthese in de jaren 1970 naar een wat sterker modernisme in de jaren 1980. Deze wat verrassende stelling over romantiek en modernisme illustreert Brandrud met de namen van drie auteurs die voor hem drie ontwikkelingsstrappen vertegenwoordigen naar

romantiek en tegelijk weg ervan: Mikkjel Fønhus, de representant van de oorspronkelijke "norskhet"; Axel Jensen, die reageert tegenover romantiek vanuit een cultureel radikaal standpunt en Dag Solstad die met de generatie van 1968 een nieuw aanknopingspunt zoekt in de romantiek die een nieuw modernisme inluidt.

Erik Skyum-Nielsen sprak over "Hovedtendenser i dansk litteratur 1960-1985". Hij gaat uit van de tegenstelling tussen wat hij noemt "realister" en "modernister", tegenstelling die hem niet voldoet: modernistische poëzie en proza ("konfrontationsdigtning", "nyenkel poesi", "systemdigtning") in de jaren 1960, documentair en rapporterend proza en poëzie in de jaren 1970. Een eigen benadering zoekt hij via de omweg van het begrip generatie. Generaties vindt hij duidelijk in de jaren 1960 en 1980 maar niet in de jaren 1970. Tussen de generatie van rond 1958 en rond 1980 is een vacuüm, dat kan verklaard worden o.a. doordat alles er tegelijkertijd is. De literatuur van vandaag is praktisch zonder theorie en vertoont daardoor een regressieve tendentie.

De standpunten van de drie sprekers werden met elkaar geconfronteerd tijdens een levendige en interessante paneldiscussie, waarbij ook het publiek zich niet onbetuigd liet.

In het verlengde van de Skandinavistendagen ging onder regie van het Zweeds Instituut een "Svensklärardag" voor Belgische en Nederlandse docenten Zweeds door. Britta Holm commentarieerde de activiteiten van het instituut en hield een erg gesmaakte voordracht over Zweedse lyriek die op muziek is gezet. Ook de tentoonstelling van boeken die achteraf werden verdeeld onder de instituten, viel in de smaak.

Het is niet zonder belang aan te stippen dat parallel bovendien de film "Barnens Ö" werd vertoond om een publieksonderzoek voor een scriptie van een Nederlandse deelneemster mogelijk te maken.

De deelnemers aan deze miniconferentie kwamen uit de Skandinavische Instituten van Amsterdam, Groningen en Utrecht en werden door hun Gentse collega's ontvangen op een prettige welkomstavond waar vroeger gelegde contacten werden verstevigd. De samenwerking tussen de instituten is intussen uitgegroeid tot een waardevolle traditie, zoals deze geslaagde dagen hebben bewezen.